

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunei.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se simit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Marele Andrei.

În ziua S-lui Andrei în toate bisericile ortodoxe din metropolie s'a oficiat parastas pentru Marele Arhiepiscop și Metropolit Andrei. În centrele diecezane de episcopi, în parohii de preoțimea parohială, pretutindenea împreunate cu festivități și repaos școlar. Însă par'că pomenirea de estimp a fost mai emoționată decât de alta dată. Caracteristica aceasta a emoției interne par'că e mai elocventă decât toate discursurile festive, este inspirația vie de mărimă bărbatului prin care s'a renoit biserica ortodoxă română din regatul ungar. Simțim că admirația s'a prefăcut intim cult al apostolului bisericii naționale.

Trimis de prevedință pe vremurile revoluției dela mijlocul secolului trecut în biserica sgduită de atâtea nenorociri ce a trebuit să îndure în decursul vremurilor de restriște biserica gr.-or. română din Ungaria și Transilvania, în conștiința misiunii sale sfinte și-a consacrat viața operei de renoire a bisericii strămoșești.

Cultura lui superioară religioasă și profană, vasta lui cunoștință de carte și oameni, eminențele lui calități personale, toate într'un cor au servit marele lui talent organizatoric în care s'a plâsmuit opera autonomiei bisericești, înfăptuită într'o lume internă de care nu eră înțeles și o lume externă streină de aspirațiile lui.

Vremurile mari de atunci și-au găsit pe omul mare. Putem și noi zice: Fost-a om trimis dela Dumnezeu numele lui Andrei.

S'a întâmplat și atunci ce s'a întâmplat întotdeauna și în trecutul mai îndepărtat, că de câte ori eră să se stingă neamul acesta, din biserică a răsărit trimisul lui Dumnezeu de l'a scos la lumină. Și lumina lui este cultura. Așa la începutul secolului trecut marii dascăli ai neamului românesc, așa Sava Brancoviciu și așa mărturișeste cronicarul secolilor de mai nainta, că acest popor mai mult luptă pentru limbă decât pentru viață. Limba e conducătorul bun al culturii. În împărțășirea de acești trimiși vedem îngrijirea lui Dumnezeu de noi. Aceasta credință în îngrijirea dumnezească vrem să o întărim deosebi în ziua de astăzi, când serbăm pomenirea trimisului du-

mnezeesc Andrei, pilda strălucită a Marelui Arhiereu.

Vremurile de astăzi ne reamintesc vremurile Marelui Șaguna. Iată de ce emoțiile, oftările și plângerile la mormântul lui Șaguna. Sunt suflete sbuciumate de gândul, că oare vremurile mari de acum aveă-și-vor pe omul mare?

Nu vă temeți.

Nu s'a stins iubirea de biserică și neam din inima preoților românești, nici s'a curmat șirul trimișilor dumnezești pentru scoaterea poporului credincios din strimtoarea vremurilor. Aceasta ne-o spune conștiința noastră de preoți și credința în îngrijirea lui Dumnezeu de noi. Zilele aceste de inspirații la mormântul lui Șaguna sunt dovadă, că este viu spiritul lui Șaguna în noi, în toți dela vlădică pân' la opincă. Să stăm bine, să stăm cu frică sfânta jertfă cu pace să o aducem la mormântul aceluia care e un izvor de inspirație pentru noi. Popoarele cari au isvoare vii de inspirație nu pier.

Nu va peri poporul nostru nici sub urgia vremurilor de astăzi. Nici un popor nu pere de forță externă, de foc și sabie, ci numai de descompunere internă, de concepție sufletească și trupească. Popoarele trăesc prin idealurile lor, sabia și focul e proba tăriei lor, din care ies mai viguroase dacă prestau proba; și mor în lipsa de idealuri, ori cu idealuri căzute în mocipla concepției.

Din manifestările zilei aniversale a Marelui Șaguna să desprinde luminoasa vedenie, că idealul bisericii naționale e viu în sufletele noastre și credința că numai prin noi înșine, prin integritatea noastră, îl putem duce la isbândă desăvârșită, la realitatea lui. Numai acela este adevărat ideal care are o realitate, cum realitate este biserica, patria, națiunea, cuprinsul idealului lor.

Civilizația satelor noastre.

În lumea aceasta ni-e dat să vedem multe lucruri minunate. Cu câte greutate se ridică o zidire, câți măiestri, câte planuri, câte alcătui sunt de lipsă la săvârșirea ei, sau o operă de artă, câtă muncă externă reclamă, câte mo-

deluri, câte cioplitori de maestru, câtă muncă tehnică se recere ca materia moartă să poată lua în fine după multe osteneli forma unei statui.

Și i-an uită la o mică floare și dânsa este în adevăr un minunat capod'operă, la care nu a cioplit și măsurat din afară nici un maestru. Dintr'un mic sâmbure s'a dezvoltat o minunată formă tehnică și estetică, fără ca să fie chibzuit înainte asupra ei cutare artist. Nimeni nu a împărțit, dar nici nu ar putea împărți rolurile celulelor, ci dânsule singure, unele s'au prefăcut în cotor, altele în rădăcini, altele în flori și altele în potirul plin de mirezme minunate. Deosebirea deci între o statuie și între o floare este, că la cea dintâi, frumsețea moartă, a lucrat o putere externă, iar la cea din urmă frumsețea vie a fost activă și diriguitoare una de D-zeu dată forță launtrică. Ori cât ar fi de înălțătoare și miraculoasă arta omenească, totuși arta lui D-zeu îi este ei superioară, pentrucă e vie, nepătrunzibilă și neimitabilă. Bunul D-zeu a pus și în om, ca și într'o floare în măsură mai mare sau mai mică o forță launtrică așa că frumsețea omului numai de aici poate să porceadă. De lași ca aceasta schinteie D-zeească să adoarmă în launtru tău, atunci ciocăniturile venite din afară nu te vor ridică nici când din animalitate. Istețimea croitorului și a frizerului poate să facă din tine un animal frumos îmbrăcat și ireproșabil bineîngriit, numai *un om* nici când. Să fim bine înțeleși ce vine din afară se numește civilizație și ce crește și vine dinlauntru se numește cultură și în planta aceasta internă rezidă valoarea și forța atât a unui individ, cât și a unui popor.

Este un fapt bine cunoscut, că atât un om singuratic, cât și un popor întreg, din ce progresează mai mult cu internul din ce simte mai mult lipsa firească de a-și schimbă și îmbunătăți condițiunile externe de viață. La un popor mai cult vom află *curățenie, rânduială, confort în toată privința* și toate acestea nu de ochii lumii, ci pentru aceea că corespund mai bine sănătății, care este înșasi fericirea și baza a toată activitatea pe pamânt.

Un popor rămas îndărăpt în cultură în urma vitregimii sorții este încontinuu amenințat, ajungând în contact cu popoare mai culte să împrumute forma externă dela acestea, uitând fondul sufletesc, care îi zace la bază.

Cine va străbate satele noastre din acest punct de vedere și va încercă să judece că ce e cultura și ce e zmalț extern, civilizația acolo se va întoarce cred cu experiențe foarte triste la masa verde de unde a pornit și unde s'a obișnuit mai înainte se dirigeze lumea, necunoscându-o.

Prima durere o va simți călătorul nostru în cele mai multe sate ale noastre care prin căile

ferate, târguri și alte ocaziuni de întâlnire au ajuns în contact cu elemente streine când va auzi graiul sătenilor noștri. Limba poporului a fost în trecut și este și astăzi cel mai de seamă isvor al culturii noastre și totuși acest mai curat isvor al culturii și al ființei noastre este amenințat în existența sa prin împetrișarea cu cuvinte străine și cu cuvinte literare schilodite. Dar ce e mai dureros în lucru, sătenii noștri comit aceste păcate grave în contra graiului strămoșesc, cu gândul să pară mai ciselati, mai culti decât frații lor mitocani. Avem săteni cari cred, că a călători pe »ersti clas« îi mai mult decât a merge pe clasa întâi, ori a zice »zbeze« (spese) cheltuelilor e foarte domnesc lucru.

Dar mai trist decât cu limba stăm cu portul pe o mare întindere locuită de românași. Aici avem o pierdere îndoită națională-estetică și economică. Poporul nostru vede că străinii și orășenii pun pond și pe îmbrăcăminte, de aceea ca să nu pară nici ei mai pejos, să pun la întrecere și așa îmbrăcăminte devine *pentru ei nu un mijloc, ci un scop al vieții*.

Unica noastră mângâiere ar fi dacă din luxul păcătos cu hainele, ni-s'ar ridică alta tagmă din sărăcie, însă durere Românul e nobil din naștere și nu se poate dimitte la industrie și comerț, așa că și materia și pregătirea ei o plătește cu bani ccumpi străinilor, iară el rămâne *cu fala și cu sdrențele*. Nu sunt rare comunele noastre unde poporul cheltuește anual în medie 15—20.000 coroane pentru haine luxoase, petrecând așa suma aceasta în buzunarele străinilor și lăsând să-i falimenteze aproape biserica și școala. De gustul estetic al acestor haine e bine să nu mai vorbim, fiindcă el nu există. Atâta putem constată, că cu pierderea îmbrăcăminte strămoșești s'a dus simțul frumosului, industria casnică și cu dânsa un neprețuit factor de educațiune. Icoana satelor noastre e extrem de tristă; pe dinafară sătenii noștri runt luxoși la culme iar pe dinlăuntru negri de săraci. Țăranca noastră care cheltuește mii de coroane pentru haine, ca un stâlp al vieții și al sănătății noastre sufletești ce este și astăzi crede cu înverșunare că luna o mănâncă vârcolacii și nu încetează a ticlul învățătura despre morburile lipicioase de o iscodire nefericită a doftorilor. Câte, dar câte credințe deșerte țin înlanțuit sufletul oamenilor dela sat și nu lasă să pătrundă în el o concepțiune sănătoasă și adevărată despre viața și rosturile ei.

Dar cea mai grozavă boală ce bântuește prin satele noastre este goana după câștig cu orice mijloace.

Poporul nostru vede și simte, că marea de oameni în mijlocul cărora trăește și muncește și el, e cuprinsă de un exagerat cult al vițelului

de aur. Însă și în privința aceasta trebuie să ne avem durerea noastră, pentru că străinii oricât ar vâna câștigul ei totuși îl cheltuesc mai cuminte decât noi, clădind din el instituții cari vor rămâne și pentru vremurile când oamenii scârbiți de robia banului vor fi mai aplicați spre idealism, pe când câștigul nostru se cheltuiește aproape întreg pe lucruri netrebnice în urma lui nu rămâne decât praf și cenușe.

În civilizația satelor noastre până astăzi s'au strecurat elemente stricacioase, dânsa amenință să ne despoaie încetul cu încetul de toate caracteristicile ființei noastre și distruge tot mereu fondul nostru sufletesc frumos și original. Pe mulți săteni din generația mai nouă poți să-i bați de moarte și nu-ți vor ști să-ți spună vre-o frumoasă poveste din bătrâni sau să-ți cânte vre-o doină de demult.

De aceea ce bine ar fi dacă fără amânare am culege, până încă e vreme, din gura bătrânilor toată comoara noastră de povești, snoave și am adună ultimile exemplare cari reprezintă frumseța și originalitatea portului strămoșesc.

E timpul suprem ca să ne punem pe muncă și prin toate mijloacele posibile să punem stavilă influințelor externe atât de stricacioase asupra poporului dela sate și să trezim în el »forță lăuntrică« din care răsare cultura binefăcătoare. Un bineredactat și scris ziar popular ar trebui să biciuiască neîntrerupt păreri atâtea de greșite ale țaranilor noștri și să le arate în graiul lor, felul de viață corect al altor popoare. Numai așa curățind și pregătind terenul ar putea biserica, școala și societățile de cultură să înceapă cu succes o *muncă internă* în sânul poporului nostru. Pentru că nu e posibil să sperăm în timpuri mai fericite fără disciplină și muncă de fier. Să nu ciocănim deci vecinic prin afară, ci din inimă să scoatem tezaurile cele bune.

X.

Regina României la universitate.

Eram obișnuiți cu o regină savantă în România. Carmen Silva a dat farmecul literar curții regale românești. Pe tronul României strălucea înțelepciunea unui rege și inima poetică a unei regine. Despre familia moștenitoare de tron știam, că moștenitorul Ferdinand e cel mai bun soldat, moștenitoarea cea mai frumoasă femeie și copiii cei mai frumoși în țară. Mereu încep acum a lumină și frumsețile sufletești ale reginei Maria, frumseți cari întrec și cele mai exagerate așteptări. Văzurăm sufletul ei eroic în lupta umanitară contra boalelor ce amenințau soldații țării, în curând ea deveni mama soldaților. După aceea o vedem ca scriitoare storcând admirația lumii literare românești. Vestea mai nouă e, că a asistat cu fca ei Elisaveta la lecțiunile savantului profesor universitar Nicolae Iorga. Stăm fascinați sub marea impresie ce ni-a făcut

aceasta onoare ce s'a făcut catedrei. E semnul vremilor când reginele demostrează înălțimea catedrei. Fericită țară care a ajuns a vedea aceste vremuri.

Di prof. Iorga a întimpinat pe regină cu următorul discurs:

Doamnă,

Venirea Majestății Voastre la un curs de Universitate merit a da tineretului nu numai știință, ci și o părintească îndrumare către înaltele și grelele datorii ale vieții publice, care cere știința trecutului, aprecierea sigură a prezentului și vederea viitorului într'o lumină de ideal, ne este la toți, profesorului ca și ascultătorilor săi o mare onoare.

Precum în anii trecuți, prezența unui principe din Casa domnitoare a României între tinerii cu ajutorul cărora va cârmui la ceasul Său, a dovedit din partea Dinastiei, pe care am ales-o, pentru a o respecta și iubi, ajutând-o devotat să îndeplinească tot ce așteptăm dela dânsa, înțelegerea binevoitoare pentru valoarea culturii naționale, cea mai mare forță a unui popor modern, pasul pe care Maj. Voastră îl face astăzi către Inalta școală, dupăce, ieri, a admirat în vechile noastre lăcașuri comorile artei românești, e încă un îndemn pentru noi, încă un inel, de legătură între viața noastră sufletească și conducerea intereselor românești de Dinastie.

Se va munci la Universitate și de acum înainte cu acelaș sentiment puternic că ea valorează ceva înainte de toate prin interpretarea ei morală, și de câte ori ne vom învrednici de vizite ca acestea, vom înțelege cu toții că această continuă muncă tăcută a fost înțeleasă nu numai ca o jertfă pentru țară, dar și ca un modest omagiu către Soveranul în care, din zilele bunului rege Carol, am văzut totdeauna întruparea mândriei românești gata să se apere și să facă dreptate, față de Aceea care urmărește mai de aproape îndoelile, luptele și biruințele unei conștiinți severe și față de copiii Lor, născuți pe pământul nostru și crescuți în cultul tradițiilor românești.

Se înțelege că însuflețirea a fost mare.

Exercițiile de cugetare și vorbire

în conformitate cu principiile școlii active.

De Iosif Stanca învățător.

(Urmare)

Cap. II.

Vara.

15. Rusaliile.

E la începutul verii. Crângul și pădurea sunt de un verde săturat. Câmpiile și livezile sunt înflorite. Sânzienele și macul sălbatic se maretează din mulțimea de flori. Grânele își ridică îndrăznește spicul. Când adie vântul, ochiul se pierde pe o mare verzie de valuri. Când privești priveliștea aceasta o moleșeală te cuprinde; par'că-ți vine să adormi. Ciocârliia se ridică la înălțimi ametoitoare. Răsună cântecul ei de preamărire. Din zările albastre se repezește ca o săgeată. Dispare fără urmă prin sămănături. Pitpălacul își urmează cântecul său măsurat Crăstăul răscaie contribuind mai mult la disarmonia versurilor. Prin văzduh zboară o mulțime de fluturi de diferite mărimi și colori. Albine zboară din floare în floare, producând zumzetul lor deosebit. Șopârle sprintene și verzi stau lungite la soare. Când te zărește se ascund repede prin găuri și crepături. Toate ne îndeamnă să preamărim pe D-zeu.

Dela un timp norii negri sunt luminați de fulgere. Acestea despică aerul în zig-zaguri. Detunături puternice cutremură pământul. Un fulger se descarcă asupra unui brad înalt. O detunătură puternică îi urmează. Cât ai bate în palme bradul se culcă la pământ. Acum e numai țandări.

Spre orizont se văd șiroaie de ploaie. Picuri mari cad la pământ. Ropăie ploaia. Cade acum pare că toarnă cu găleata. Printre stropii mari se vede și câte un globurel de grindină.

În urmă și ploaia înceată. Norii aleargă grăbiți purtați de vânt. Soarele lucește din nou pe cer. În partea opusă a soarelui se arată curcubeul. Oamenii și animalele ies iarăși de prin adăposturile lor. Paserile ciripesc voioase pe ramuri. Dau mulțumită lui D-zeu că a trecut furtuna.

Teme de executat:

Limba română: Descrieți ce a-ți văzut când a venit o furtună.

22. Pădurea.

În apropierea comunei se află pădurea. Pădurea o formează stejarii, fagii, teii, plopii și alți arbori. Unii arbori dau și rod. Stejarul face ghindă, iar fagul face jir. Cu ghindă și cu jir se nutrește porcii.

În pădure trăesc iepuri, căprioare, cerbi, gligani, vulpi, lupi, urși ș. a. Acestea se numesc animale sălbatice.

Prin ramurile și prin scorburile arborilor își fac paserile cuibul. Prin stărpirea insectelor paserile devin foarte folositoare. Prin cântecele lor ne desfătează și ne îndeamnă la lucru.

În pădure e răcoare. În ținuturile unde sunt multe păduri plouă regulat. Frunzele arborilor regulează aerul și atrage umezeala. Să petrecem vara în pădure e foarte plăcut și sănătos. Prin ea curg de regulă și izvoare. La acestea trag animalele să se adape.

În mijlocul unor păduri se află poeni. Poenile sunt acoperite cu iarbă verde ca mătasa. Prin iarbă cresc flori mirositoare, cari te îmbată cu miresmele lor. Întreaga pădure în zilele frumoase de vară are înfățișarea unui raiu pământesc.

Teme de executat:

Lucrul manual: Ghinda din lut.

Desemn: Frunze cu aquarele.

Limba română: Descrierea pădurii.

23. Turma.

Se zărește de ziuă. Tulnicul resună de-alungul stradelor. Dela fiecare casă se trezește cineva ca să lase vitele în turmă. Înainte merge o vită mai mare și mai frumoasă. Aceea de regulă poartă talanga. Aceea e cârma turmei.

Mai de timpuriu ies la câmp boii. Acestora le urmează caii. Aceștia formează laolaltă stava. De stavă grijește stăvarul. Urmează apoi vacile, de cari se îngrijește văcarul. Acestea trebuiesc purtate la pășune bună ca să dea lapte mult. Mai pe urmă se scot vițeii, caprele și oile. Vițelăru trebuie să bage de seamă să nu-i poarte în apropierea vacilor. Dacă se întâmplă aceasta, ușor scapă la mamele lor și sug tot laptele. De oi se îngrijește ciobanul. Oile de regulă sunt ținute la munți. Acolo au staula anume pregătite. Locul unde petrece ciobanul cu oile se numește stână. Aici se pregătește din zăr și din făină bolmoșul cel minunat. Ciobanul când paște turma, zice duios din fluer. Nedespărțit de turmă e și zăvodul — un câne mare de oi. El păzește să nu năvălească animalele sălbatice în turmă.

Teme de executat:

Lucrul manual: Un tulnic din lut. Un fluer ciobănesc.

Desemn: Un clopoșel, o talangă.

Limba română: Viața dela stână.

24. Albina.

E timp frumos. Soarele strălucește. Albinele zboară pe câmpie. Ele bat din aripi. Aripile sunt subțiri ca de piele. Albinele se așează pe flori. Florile încep să se clatine. Albina nu cade. Ea se ține strâns cu cele 6 picioare. La picioare are ghere; cu ele se ține strâns de flori. Albina își vără capul în floare. Cu botul sugă suculele cel dulce. Acesta trece prin stomac din care se preface mierea. De pe flori albinele culeg polen. Acesta îl cară cu ajutorul aripelor și a picioarelor. Din polen albinele pregătesc ceară.

Când albinele sunt încărcate se întorc spre casă. De departe zăresc coșnițele. Acestea au forma unui sul, unei buți sau unei corfe. De o parte se află urdinișul. Pe acesta albinele umblă. Descarcă numai suculele și polenul adus și merg mai departe. Ele nu au pace de dimineața până seara, sunt foarte sărguincioase.

Albinele au ace. Acul e ascuns într-o teacă în garterea dinapoi a corpului. Într-o beșicuță se află veninul. Dacă le întărâtăm sau le atingem, se infurie și ne înghime. Ghimpele e arma albinei. Din beșicuță trece veninul la împunsătură. Atunci ne doare și se umflă. Albina vrea acum să scoată ghimpele. Aceasta nu se poate; pe ghimpe se află niște ghimpi mici, cari nu lasă să iasă. Albina se smucește cu putere. Acul rămâne în împunsătură. Albina merge mai departe. Dar încurând trebuie să moară. Ea fără ghimpe nu poate trăi.

Teme de executat:

Lucrul manual: O coșniță de stupi.

Desemn: O albină.

Limba română: Cum strâng albinele mierea.

(Va urmă).

Despopularea și alcoolismul.

Pentru că guvernul a propus un nou regim al alcoolului, chestiunea alcoolismului rămâne de actualitate și asta explică faptul că revin asupra acestui subiect, apropiindu-l de o altă chestiune cu care cea dintâi e strâns legată aceea a descreșterii nativității.

Căci nu trebuie să ne îndoim că în aceasta stă scopul esențial al campaniei duse cu atâta ardoare contra flagelului care a cauzat și mai cauzează încă teribile ravagii: să prezervăm rassa noastră de o degenerare fatală, care rezultă dintr-o intoxicare continuă.

La 80.000 alienați în Franța, se spune că 20.000 au ajuns așa pentru că aveau părinți alcoolici, sau pentru că ei înșiși eran așa. Din 500 deținuți două treimi sunt alcoolici; din 640 copii de alcoolici, cari au putut fi observați, s'au constatat 55 cazuri tuberculoși.

S'au mai făcut apropieri între despopulare și alcoolism, arătându-se că departamentele în care consumarea alcoolului e cea mai intensă arată și cea mai mare descreștere a nativității sau degenerarea fizică cea mai caracterizată. Așa, de exemplu, în departamentul Orne populația a descrescut cu 80.000 de locuitori în 25 de ani; în Vosgi, în anul 1903, 60 la sută din contingentul militar a fost reformat.

Dela un timp norii negri sunt luminați de fulgere. Acestea despică aerul în zig-zaguri. Detunături puternice cutremură pământul. Un fulger se descarcă asupra unui brad înalt. O detunătură puternică îi urmează. Când ai bate în palme bradul se culcă la pământ. Acum e numai țandări.

Spre orizont se văd șiroaie de ploaie. Picuri mari cad la pământ. Ropăie ploaia. Cade acum pare că toarnă cu găleata. Printre stropii mari se vede și câte un globurel de grindină.

În urmă și ploaia înceată. Norii aleargă grăbiți purtați de vânt. Soarele lucește din nou pe cer. În partea opusă a soarelui se arată curcubeul. Oamenii și animalele ies iarăși de prin adăposturile lor. Paserile ciripesc voioase pe ramuri. Dau mulțumită lui D-zeu că a trecut furtuna.

Teme de executat:

Limba română: Descrieți ce a-ți văzut când a venit o furtună.

22. Pădurea.

În apropierea comunei se află pădurea. Pădurea o formează stejarii, fagii, teii, plopii și alți arbori. Unii arbori dau și rod. Stejarul face ghindă, iar fagul face jir. Cu ghindă și cu jir se nutresc porcii.

În pădure trăesc iepuri, căprioare, cerbi, gligani, vulpi, lupi, urși ș. a. Acestea se numesc animale sălbatice.

Prin ramurile și prin scorburile arborilor își fac pasarile cuibul. Prin stărpirea insectelor pasarile devin foarte folositoare. Prin cântecele lor ne desfătează și ne îndeamnă la lucru.

În pădure e răcoare. În ținuturile unde sunt multe păduri plouă regulat. Frunzele arborilor regulează aerul și atrage umezeala. Să petrecem vara în pădure e foarte plăcut și sănătos. Prin ea curg de regulă și isvoare. La acestea trag animalele să se adape.

În mijlocul unor păduri se află poeni. Poenile sunt acoperite cu iarbă verde ca mătasa. Prin iarbă cresc flori mirositoare, cari te îmbată cu miremele lor. Intreaga pădure în zilele frumoase de vară are înfățișarea unui raiu pământesc.

Teme de executat:

Lucrul manual: Ghindă din lut.

Desemn: Frunze cu aquarele.

Limba română: Descrierea pădurii.

23. Turma.

Se zărește de ziuă. Tulnicul resună de-alungul stradelor. Dela fiecare casă se trezește cineva ca să lase vitele în turmă. Înainte merge o vită mai mare și mai frumoasă. Aceea de regulă poartă talanga. Aceea e cărma turmei.

Mai de timpuriu ies la câmp boii. Acestora le urmează caii. Aceștia formează laolaltă stava. De stavă grijește stăvarul. Urmează apoi vacile, de cari se îngrijește văcarul. Acestea trebuiesc purtate la pășune bună ca să dea lapte mult. Mai pe urmă se scot vițeii, caprele și oile. Vițălarul trebuie să bage de seamă să nu-i poarte în apropierea vacilor. Dacă se întâmplă aceasta, ușor scapă la mamele lor și sug tot laptele. De oi se îngrijește ciobanul. Oile de regulă sunt ținute la munți. Acolo au staule anume pregătite. Locul unde petrece ciobanul cu oile se numește stână. Aici se pregătește din zăr și din făină bolmoșul cel minunat. Ciobanul când paște turma, zice duios din fluer. Nedespărțit de turmă e și zăvodul — un căne mare de oi. El păzește să nu năvălească animalele sălbatice în turmă.

Teme de executat:

Lucrul manual: Un tulnic din lut. Un fluer ciobănesc.

Desemn: Un clopoțel, o talangă.

Limba română: Viața dela stână.

24. Albina.

E timp frumos. Soarele strălucește. Albinele zboară pe câmpie. Ele bat din aripi. Aripile sunt subțiri ca de piele. Albinele se așează pe flori. Florile încep să se clatine. Albina nu cade. Ea se ține strâns cu cele 6 picioare. La picioare are ghere; cu ele se ține strâns de flori. Albina își vără capul în floare. Cu botul suge suc cel dulce. Acesta trece prin stomac din care se preface mierea. De pe flori albinele culeg polen. Acesta îl cară cu ajutorul aripelor și a picioarelor. Din polen albinele pregătesc ceară.

Când albinele sunt încărcate se întorc spre casă. De departe zăresc coșnițele. Acestea au forma unui sul, unei buți sau unei corfe. De o parte se află urdinișul. Pe acesta albinele umblă. Descarcă numai suc și polen adus și merg mai departe. Ele nu au pace de dimineața până seara, sunt foarte sărguincioase.

Albinele au ace. Acul e ascuns într-o teacă în garterea dinapoi a corpului. Într-o beșicuță se află veninul. Dacă le întărâtăm sau le atingem, se infurie și ne înghimpe. Ghimpele e arma albinei. Din beșicuță trece veninul la împunsătură. Atunci ne doare și se umflă. Albina vrea acum să scoată ghimpele. Aceasta nu se poate; pe ghimpe se află niște ghimpi mici, cari nu lasă să iasă. Albina se smucește cu putere. Acul rămâne în împunsătură. Albina merge mai departe. Dar încurând trebuie să moară. Ea fără ghimpe nu poate trăi.

Teme de executat:

Lucrul manual: O coșniță de stupi.

Desemn: O albină.

Limba română: Cum strâng albinele mierea.

(Va urmă).

Despopularea și alcoolismul.

Pentru că guvernul a propus un nou regim al alcoolului, chestiunea alcoolismului rămâne de actualitate și asta explică faptul că revin asupra acestui subiect, apropiindu-l de o altă chestiune cu care cea dintâiu e strâns legată aceea a descreșterii nativității.

Căci nu trebuie să ne îndoim că în această stă scopul esențial al campaniei duse cu atâta ardoare contra flagelului care a cauzat și mai cauzează încă teribile ravagii: să prezervăm rassa noastră de o degenerare fatală, care rezultă dintr-o intoxicație continuă.

La 80.000 alienați în Franța, se spune că 20.000 au ajuns așa pentru că aveau părinți alcoolici, sau pentru că ei înșiși eran așa. Din 500 deținuți două treimi sunt alcoolici; din 640 copii de alcoolici, cari au putut fi observați, s'au constatat 55 cazuri tuberculoși.

S'au mai făcut apropieri între despopulare și alcoolism, arătându-se că departamentele în care consumarea alcoolului e cea mai intensă arată și cea mai mare descreștere a nativității sau degenerarea fizică cea mai caracterizată. Așa, de exemplu, în departamentul Orne populația a descreșcut cu 80.000 de locuitori în 25 de ani; în Vosgi, în anul 1903, 60 la sută din contingentul militar a fost reformat.

Partea interesantă — am fi ispițiți să zicem mai bine partea tragică — este tocmai privilegiul unei țări pe care ne-am silit să o luminăm în toate chipurile, care știă unde merge fără a putea scăpa de primejdiile cari îi erau cunoscute.

* * *

Primejdia alcoolismului a fost semnalată și întărită cu dovezi, nu nu zic din toate timpurile — căci părinții noștri, cari nu beneficiau încă de progresele științei, erau la adăpost bun contra răului — dar de mulți, foarte de mulți ani.

Un bun deputat, Claude, din Vosgi, a scris în anul 1887 un raport voluminos asupra relelor aduse de alcool; raportul acesta e un adevărat monument. Bine înțeles că raportul acesta n'a vindecat nici un uu bețiv, dar a trebuit să coste scump Statul. El conține de toate: grafice, diagrame, tabouri variate la infinit: statistice ale beției publice, criminalității, nativității, mortalității, vitalității, morții accidentale, sinuciderei și alienației mintale.

Acolo se vede că încă la 1887 se putea evalua la 1.600 milioane suma cheltuită anual pe alcool și la un miliard suma lefurilor pierdute priu alcoolism.

Vă închipuiți de singur că aceste cifre au fost cu mult întrecute de la 1887 încoace,

Ele au fost publicate, au fost comentate, s'a oftat din cauza lor, dar la ce a servit aceasta? În fiecare an ele erau ceva mai ridicate, cena mai înspăimântătoare.

Am voi să ne convingem că măsurile, fiscale ori altele, ce se vor lua și de cari se vordește de atâta vreme, vor aduce rezultatele fericite așteptate dela ele. Dar ne vine greu să le vedem complet eficace.

Revangiile alcoolismului în Franța țin în realitate de o cauză profundă pe care membrii Ligilor de temperanță și deputații noștri nu o cunosc ori nu vor să o vadă: Francezul nu bea de plăcerea de a se adăpa; el bea pentru visul ce-i aduce beția; el cere alcoolului uitarea durerilor sale și necazurilor sale.

Acesta e un rău de ordin moral pentru care legile și reformele sunt un palativ neîndestulător. Tot același lucru e și în ce privește descreșterea nativității.

Cum a zis foarte cu drept doctorul Lannelongue, criza natalității este înaintea de toate o criză morală.

Biserica a făcut Franța; ea a fost secole bearându-l călăuză și povătuitoare societăților creștine. Distrugând în Franța toate tradițiile, cari precedeau din spiritul creștin, s'au sesat izvoarele vitalității țării. Acesta e un fapt pe care trebuie să-l recunoască cei mai necredincioși ntei, cei mai aprigi, numai dacă au oarecare loialitate și elevație de spirit.

Statistica la care trebuie să ne întoarcem în totdeauna, și care nu e nici clericală, nici anticlericală, arată că regiunile unde descreșterea natalității e cel mai puțin simțitoare, sunt încă acele locuri unde s'a menținut credința și practica religioasă de altă dată: Finisterul, Morbihanul, Vendea, Lozère, Haute-Viene.

Criza despoperării nu ține numai de cauze fiziologice, de o slăbire a rasei. Ea e afirmarea unei voinți hotărâte și chibzuite a francezilor și francezelor de a nu-și mai impune datorii cari păreau ușoare strămoșilor noștri, pentru că ele erau îndeplinite de voinea lui Dumnezeu

Paris.

Edouard Durmont.

Țărănimea și alcoolul.

Este știut că săteanul la noi ca și în alte țări, are mare credință că rachiul, alcoolul, îl încălzește și-i dă putere pentru munca de toate zilele.

Cât de greșită este aceasta credință n'avem nevoie să o spunem aci, căci aceasta au dovedit-o de mult, în urma unor îndelungate experiențe, specialiștii și oamenii de știință.

Vom arăta numai în cele ce urmează, ce s'a petrecut în Rusia, după declararea războiului, când s'a oprit cu desăvârșire consumațiunea rachiului și deci a alcoolului. În această chestiune „Cuvântul Moldovei“, gazeta săptămânală pentru românii din Basarabia și de peste Nistru, publică câteva amănunte foarte interesante.

*

Când cu începerea războiului s'a oprit vremelnic vânzarea rachiului în Rusia și în Basarabia, oamenii s'au înspăimântat. Mulți credeau, că vieța lor de aci înainte are să se înrătățească cu totul și spuneau că nimeni nu poate socoti ce greutate are să aducă oprirea vânzării rachiului.

Bărbații nu se lăsau nici ei mai pe jos. Ei spuneau că n'au să aibă cu ce să-și inferbinte sângele și să-și reînnoiască puterile după o muncă grea și istovitoare. Cât despre petrecerile lor la nunți, cumetrii, etc., acestea nu se vor putea face „cum se cade“, fără rachiul, așa că ele pot fi considerate ca și desființate.

Într'un cuvânt vaete și jale mare, peste tot locul din cauza suprimării rachiului.

Au trecut însă câteva luni numai fără rachiul și părerea poporului despre această băutură alcoolică s'a schimbat foarte mult.

Ticăloșiile, cari înainte de vreme erau nenumărate, decând cu oprirea rachiului au început a se înpuțina. Lucrul la gospodărie a prins a sporii, iar gospodării cari decăzuse din pricina beției, au prins încetul cu încetul a se vindeca și a se întări. Petrecerile obștei sunt de atunci mai cuviincioase și mai demne. Sângele în oameni n'a înghețat din cauza lipsei rachiului și nimeni n'a murit din pricină că nu și-a putut „reînoui“ puterile după o muncă obositoare.

Tot dela suprimarea vânzării rachiului s'au înpuținat certurile: s'a înpuținat foarte mult numărul grozav al jâlbilor de bățai, al furturilor, al crimelor și a totfelului de ticăloșii cari înjoseau și întunecau vieța satelor. Într'un cuvânt s'au înpuținat considerabil orice fel de judecăți.

Sătenii au prins deatunci a umbla mai curați și mai bine îmbrăcați; a-și plăti din datorii, ba a mai strânge și ceva economii la băncile populare.

*

Ce spun acum sătenii după atâta timp dela oprirea rachiului, despre această măsură salutară? Ei spun multe lucruri bune și frumoase, căci s'au trezit cu totul din amorțire și s'au lepădat de patima ticăloasă a băuturii.

Acestei măsuri se datorează — fapt recunoscut și și mărturisit de orice sătean — toate schimbările spre bine survenite de atunci încoace.

Între altele, sătenii mai spun că judecățile la primării s'au ieșenit dezecideori. Înainte vreme, cine avea vreo judecată, trebuia să cinstească martorii și pe judecătorii comunali, timp de vreo două luni până la ziua judecății. Iar în ziua aceea trebuia să dea atâta

rachiu de băut, încât să intreacă pe potrivnicul său, căci altfel nu eră nădejde că-l va dovedi. Afară de rachiu, câteva ruble în mână erau indispensabile. Acum rachiu nu se mai poate da de fel, iar bani în mână se dau mult mai puțini, fiindcă oamenii trezi au mai prins la obraz și le e rușine.

Așa s'a petrecut lucrurile după cele câteva luni dela oprirea vremelnică a vinzării rachiului. Când a venit vestea că această băutură s'a oprit pentru totdeauna, oamenii au rămas foarte liniștiți și mulțumiți, iar unii spuneau chiar că această măsură trebuia luată de mult. Nimeni n'a manifestat cea mai mică părere de rău de moartea rachiului.

Deatunci incoace satele s'au schimbat foarte mult în bine.

Iată o propagandă frumoasă care ar putea fi făcută și în satele noastre.

(„Românii“).

D. L. G.

CRONICA.

Nou director în Brașov. Cetim în „Gazet Transilvaniei“, că corpul profesoral al școalelor mdii din Brașov intrunindu-se în conferință extraordinară a recomandat eforiei școlare, cu unanimitate de voturi, de director al școalelor medii din Brașov pe profesorul Dr. Iosif Blaga.

Concurse.

În baza încheierii Ven. Consistor eparhial din Oradea-mare cu Nrul 4088/1914 se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. **Gurani** cu termen de alegere pe duminica din 3/16 ianuarie 1916 pe lângă următorul beneficiu:

1. Dela fiecare număr de casă câte 15 l. cucuruz sfârmat.

2. Stolele îndatinate.

3. Intregirea dela stat.

4. De locuință se va îngriji alesul, care va prevedea și catehizarea elevilor dela școala primară.

Reflectanții vor avea a observa întru toate dispozițiile regulamentare în vigoare.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu; *Vasilie Nicorutia* vicar ppesc.

—□—

2—3

Pentru întregirea definitivă a postului de învățator dela școala conf. gr. or. rom. din **Drăgoești** (Drăgonyfalva), tractul Belințului, să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post, garantate din parte comunei bisericăști sunt:

1. În bani gata 345 cor.

2. În naturalii: grâu $7\frac{1}{2}$ Hl. = 75 cor. cucuruz 6 Hl. = 42 cor.

3. Pământ arător $2\frac{1}{2}$ jugăre = 75 cor.

4. Relut de lemne pentru învățator 64 cor.

5. Pentru scripturistică 20 cor.

6. Pentru conferință, dacă participă 20 cor.

7. Pentru adunarea generală, dacă participă 20 cor.

8. Locuință în natură, grădină.

9. Dela înmormântări. unde e poftit, 1 coroană.

Ce să mai cere după lege, până acuma sa dat dela stat și sperăm că și pe viitor se va da.

Dărilor după pământul învățătoresc, le va plăti alesul.

Petițiunile, instruate conform legilor în vigoare, cu documetele prescrise, în orginal; întrucât sînt în orginal, întrucât sînt în funcție petiții, și cu atestat dela respectizii șefii tractuali și întru cât e vre-unul asentat ca voluntar, cu declarație prescrisă, sînt a să adresa comitetului parohial din Drăgoești, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes-megye); dășii să se prezenteze, într'o Duminică, sau într'o Sărbătoare, în sf. biserică din Drăgoești, spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare.

Prezentarea e admisă numai în termenul concursual.

Petițiile neinstruite enform concursului, nu să admit.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protoprezbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățator dela școala confes. gr. or. rom. din **Budinț**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreuu te cu acest post sunt.

1. În bani gata 820 cor.

2. Locuință în natură cu grădină de 600 □

3. Pentru conferință 20 cor. în senzul concluz.

V. Sinod eparh. 91/1914.

4. Pentru scripturistică 10 cor.

Dela înmormântări unde ve fi poftit câte 1 (una) coroană.

Intrăgirea de stat, carea e votată mai demult, se va cere și pentru noul învățator.

De curățirea pedinlăuntru și încălzirea locuinței învățătoresți se va îngriji însuși învăștorul, iar de a salei de învățământ comuna bisericășscă.

Alesul învățator e dntor să conducă strana în Duminici și sărbători, să supraveșheze școlari în sf. biserică fără altă remunerațune.

Reflectanții au se înainteze petițiile cocursuale, instruate cu documetele prescrise, comitetului parohial pe calea oficiului drotoprezbiteral gr. or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes-megye) (și să se părezenteze în termenul concursual, într'o Duminică ori într'o sărbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tidic.

Reflectanții cari au mai fost în fuucțiune, au se acudă și atestat de condiță dela protoprezbiter în a căruia tract a fost mai în urmă.

Cei apți a conduce corul vocal existent, vor fi preferiți.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protoprezbiter.

—□—

3—3

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint chiņa	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnăvi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslusiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.